

Nuwe boeke

Die nuwe Chemiewoordeboek – The new Chemistry Dictionary. 1991. Twee dele. Nasionale Vakterminologie-diens.

Nadat die vorige *Chemiewoordeboek* van die Vaktaalburo sedert 1968 die enigste beskikbare chemiewoordeboek was, is die verskyning van hierdie woordeboek besonder welkom.

Die werk bestaan uit twee dele, Afrikaans-Engels en Engels-Afrikaans. In die Afrikaans-Engelse deel word enkele skryfbeginsels vir chemieterme in Afrikaans aangebied. Hierdie beginsels word op 'n uitgebreide wyse op al die probleemareas van die chemiewoordeskaf toegepas. 'n Aantal voorbeelde van die probleemareas wat uitgebreid behandel word, is: internasionale herkenbaarheid; benoemingsprobleme by halogeenverbindinge; keuse tussen *-al* en *-aal* as uitgang; transliterasie van *-in* en *-ine*; transliterasie van *ch*; spelling van *kanfer/kanfer*; koppeltekens en deeltekens; hoofletters en kleinletters. In die Engels-Afrikaanse deel word vooraf sake soos *Trivial and systematic names* en *South African English versus American spelling* behandel. 'n Baie bruikbare lys van die vertaling van agtervoegsels word ook verskaf.

Dit is onmoontlik om elke woord te bespreek, maar 'n seleksie van positiewe en kritiese opmerkings oor sommige woorde volg hieronder.

Positiewe opmerkings

1. Die "ou"-terme word dikwels tussen hakies aangemerkt, wat van groot nut is vir die bestudering van ouere werke, bv.
absorbancy index: *absorbansie-indeks (vroëer uitdowingskoëffisiënt genoem)*.
2. Sinonieme word ook dikwels vermeld, bv.
acenocoumarol: *asenokumarol (ook bekend as nikumaloen)*
hemolise: *haemolysis (also known as haematolysis)*.
3. Gelukkig is nou weggedoen met die dubbelvorme soos bv.
oksied/okside
sulfied/sulfide.
Slegs *oksied* en *sulfied* word erken. Ongelukkig is dit by *molekuul/molekule* behou, alhoewel vermeld word dat

eersgenoemde verkies word.

4. Die transliterasie van Engelse terme in Afrikaans is op 'n besonder konsekwente wyse gedoen.

Kritiese opmerkings

1. Op enkele plekke word die naam wat deur IUSTC (IUPAC) aanbeveel is, as alternatief weggelaat, bv.
bicarbonate of soda: *natriumbikarbonaat* (weggelaat is *natriumwaterstofkarbonaat*).
2. Enkele argaïese terme wat nie deur die SI-stelsel erken word nie, word nog as alternatief gegee, bv.
mol(mole): *mol* (ook bekend as *grammol*).
3. Enkele terme wat vreemd vir die chemikus klink en waarskynlik nooit so deur hom gebruik sal word nie, is uit die *Chemiewoordeboek* behou, bv.
hydrobromic acid: *waterstofbromiedsuur*.
Die uitgang *-suur* kan met gemak weggelaat word.
4. Sommige samestellings word aanmekaar geskryf, bestaande uit óf 'n onverboë byvoeglike naamwoord en 'n selfstandige naamwoord, óf uit twee selfstandige naamwoorde, terwyl dit meer gebruikelik is om dit as twee woorde (byvoeglike naamwoord en selfstandige naamwoord) te skryf. Dié samestellings kom geforseerd voor, bv.
molecular orbital: *molekuulorbitaal* i.p.v. *molekulêre orbitaal*
trivial name: *triviaalnaam* i.p.v. *triviale naam*.
5. By geekte afkortings kan die volgende opmerkings gemaak word:
IGP : IKP
Die afkorting *IGP* vir *induktief gekoppelde plasma* is reeds ingeburger.
HPLC: Hoëdoeltreffendheidvloeistofchromatografie
Dié woord is so 'n mondvol dat *vloeistofchromatografie met hoë doeltreffendheid* verkies word.
6. Soms word onnodiglik van die Engelse woordorde afgewyk, bv.
dropping-mercury electrode : kwikdrupelektrode.
Waarom nie *druppelende kwikelektrode* nie?
7. Vertalings van enkele probleemwoorde ontbreek, bv.
bulk (of the solutions)?
conserted (structure)?

8. Die woordeboeke is in slapband uitgegee, wat bowendien nog wit is. Dit sal nie veelvuldige gebruik kan oorleef nie.

Herbinding in hardeband is noodsaaklik.

In die geheel gesien is dit 'n publikasie wat elke chemikus moet besit. Die samestellers kan met 'n goeie stuk werk gelukgewens word.

**H.D. NELSON
PUCHO**

Poskantoorwoordeboek. 1990. Uitgegee deur die Taalburo, Die Suid-Afrikaanse Poskantoor Beperk, Privaat sak X148, Pretoria 0002.

Die woordeboek bevat 172 bladsye in die Afrikaans-Engelse deel en 176 bladsye in die Engels-Afrikaanse deel. Die lys terme is deur die Taalkomitee van die Poskantoor (bestaande uit 12 persone) opgestel en saam met die Nasionale Vakterminologiediens van die Departement van Nasionale Opvoeding verwerk. Dit vervang die 1984-uitgawe van die *Poskantoorwoordeboek* in sy geheel.

Die boek is aantreklik gebind en die drukwerk keurig versorg.

Ofskoon die terme saamgestel is met die gebruikers in die diens van die Pos- en Telekommunikasiewese in gedagte, is

daar vanselfsprekend 'n groot oorvleueling met terme wat in die vakgebiede van die Ingenieurswese (veral Elektriese en Elektroniese en Meganiese Ingenieurswese), Rekenaarwetenskap, Fisika en in 'n mindere mate Chemie, gebruik word deur mense wat daaglik in dié velde werk. Hierdie woordeboek is dus vir diesulkes van groot belang.

Die Engels-Afrikaanse deel van die woordeboek sal vir die normale gebruiker die belangrikste deel wees. Dit is dus van belang dat 'n baie groot deel (letters A tot S) van juis die Engels-Afrikaanse deel grondig hersien is, en baie nuwe terme wat sedert 1970 geskep is, ingevoeg is. Die spelwyse van die Afrikaanse terme is modern, en die terme probeer nie onnodig van dié uit Engels met 'n klassieke stam afwyk nie (byvoorbeeld *varistor*).

Die verskyning van hierdie woordeboek is weer 'n groot voorwaartse stap in die vestiging en uitbouing van 'n Afrikaanse vaktaal, en die Taalburo van die Poskantoor verdien die hoogste lof vir sy deursettingsvermoë en vir dié werk. Die woordeboek moet soveel as moontlik bekend gestel word aan studente aan tegniese en akademiese skole, tegnicons en universiteite wat te doen het met die hanteer van begrippe uit die velde wat gedek word.

**J.D. VAN WYK
Fakulteit Ingenieurswese, RAU**